

Askepott [Spesialutgave]

Askepott [Spesialutgave]

Askepott utgjør en viktig del av Disneys kanon, og plasserer seg i toppsjiktet av selskapets produksjoner sammen med

Snøhvit og

Bambi. Prinser og prinsesser, tyranner og feer - alt ligger til rette for ekte Disney-magi med

Askepott.

Cinderella

Clyde Geronimi, Wilfred Jackson, Hamilton Luske

Disney

1950

Buena Vista

4:3 Fullskjerm

Dolby Digital 5.1

72 min.

2

6

Bibbidi-bobbidi-boo

Askepott innehar alt som Disney-imperiet er bygget opp over; magi, eventyr, humor, moral, musikk og en vakker prinsesse. Sammen med *Snøhvit*, er *Askepott* den figuren jeg forbinder sterkest med de klassiske Disney-filmene. Og skal vi tro legenden, så er *Askepott* den filmen Walt Disney sjøl følte seg mest beslektet med, og det er muligens noe selvbiografiske tangeringspunkt mellom Walts og *Askepotts* eventyrlige vei til suksess.

Etter noen trange år for det gryende Disney-imperiet markerte

Askepott starten på et tiår med suksess på alle fronter. Det var på det glade femtitallet at Disney for alvor gjorde sitt inntog i amerikanernes bevissthet - først og fremst gjennom TV-mediet, men også med lanseringen av Disneyland i 1955.

Askepott markerte at Disney på ny revitaliserte den klassiske historiefortellingen, ved å grave i europeiske fortellertradisjoner og amerikanisere dem etter eget hjerte. Ikke siden

Snøhvit og de syv små dverger (1937) og

Pinocchio (1940) hadde en Disney-film fortalt en så ensartet historie, og publikummet som delvis hadde forsvunnet for Disney med 40-tallets eksperimenterende film, visste å sette pris på

Askepott.

Historien om *Askepott* er kjent fra flere europeiske land, og blant annet formidlet gjennom brødrene Grimms nedtegnelser, men det er franskmannen Charles Perraults versjon som Disneys versjon hviler tyngst på. Historien er enkel med en klar moral som synes å passe Disney utmerket.

Askepott blir undertrykket av hennes onde stemor og de to stesøstrene. I stedet for å være en del av familien, blir Askepott satt til å være hushjelp og plasseres til å bo i et forblåst tårn i det falleferdige godset. Der har hun selskap av husets andre beboere - fortrinnsvis en flokk fugler og en håndfull mus. Når prinsen en dag inviterer alle unge kvinner i riket til stort slottsball ser Askepott det som sin mulighet til å unnsnippe tyranniet, men stefamilien gjør sitt ytterste til å sette kjepper i hjulene. Men så, bibbidi-bobbidi-boo, Askepott får magisk hjelp og eventyret begynner.

Disneys

Askepott er filmhistorie, og det er ikke rent få julaften-ettermiddager jeg har sittet limt fast til TVen, omringet av den liflige lukten av stekt kalkun, mens Jaq og Gus og resten av musene og fuglene fikser kjolen til Askepott. Det er rørende, det er morsomt og det sitter som støpt i vår kulturelle rygggrad, og for oss som er oppvokst med TV utstyrt med svenskeantenne, vil kjolescenen fra

Askepott for alltid være forbundet med jul og den urkoselige programlederen Arne Weise.

Når man ser bort fra de gode minnene fra barndommens julefeiring, sitter man igjen med en enkel film fortalt fra start til mål uten å vike særlig fra hovedhistorien. Stemoren avbildes som en ond kvinne, men uten den skrekkinngytende fremtoningen til den onde dronningen i *Snøhvit*. Stemorens ondskap speiles av den luskende katten Lucifer, som gir Askepotts musevenner trøbbel. Stesøstrene fremstilles som sytende barn uten stil og manerer, og er et vrangbilde av Askepotts kjølige eleganse.

Produksjonen har et delvis realistisk preg, og spesielt menneskefigurene, og i særdeleshet Askepott og prinsen, gjengis som overmennesker. Askepott beveger seg med en forfinet eleganse, som er et resultat av at hele filmen ble spilt inn i live action med skuespillere først for å kutte i produksjonskostnadene. Resultatet er at Askepott fremstår som et todimensjonalt bilde av det klassiske hollywood-idealet for kvinner på 50-tallet, og mangler noe av sensibiliteten som karakteren trenger for å skape maksimal medfølelse hos publikum.

Filmen låner sitt visuelle univers fra europeisk film, og spesielt fra den tyske ekspresjonismen med sine spisse og skjeve vinkler og uvante kameraplasseringer.

Askepott oppleves som hovedsak mørk film, til tross for mine selektive juleminner, hvor figurer ofte beveger seg inn eller ut av skygger. Selve animasjonen er enestående, og en rekke av Disneys legendariske animatører bidrar til å virkeliggjøre

Askepott. Navn som Milt Kahl, Ollie Johnston, Ward Kimball, Frank Thomas og resten av de ni gamle menn har satt sitt preg på animasjonshistorien og de har alle bidratt på *Askepott*. Filmen mangler likevel dybden og varmen i uttrykket som dominerer

Bambi (1942) og delvis
Pinocchio - til sammenlikning fremstår
Askepott som mer gjennomført, men også kjøligere og mer kalkulert.

Det forhindrer ikke filmen fra å inneholde en rekke uforglemmelige scener. Kjølescenen er allerede nevnt, og den magiske transformasjonen fra vaskejente til vaskeekte prinsesse er brent inn i vår kollektive bevissthet. Mer enn 50 år etter premieren har *Askepott* fremdeles universell gjennomslagskraft.

Utgivelsen:

Spesialutgaven av *Askepott* kommer som enkeltisk utgave i de skandinaviske landene, mens den amerikanske versjonen som lanseres samtidig er dobbel og inneholder en mengde mer ekstramateriale. En merkelig undervurdering av Disneys tilhengerskare her i nord, og det er ikke tvil om at man bør gå for den amerikanske varianten hvis man har sonefrihet og mer enn middels interesse for den klassiske Disney.

Når det er sagt så både ser og høres denne oppussede versjonen av *Askepott* fantastisk ut. Bildet er renset og presenteres i originalformatet uten noen tegn til komprimeringsproblemer. Filmen har fått en ny glød på lik linje med behandlingen *Bambi* fikk på DVD tidligere i 2005. Også lydsiden er pusset opp og utgivelsen inkluderer både et nytt Dolby Digital 5.1 lydspor og det restaurerte, originale kinolydsporet.

Ekstramaterialet er mer sparsommelig enn på de andre spesialutgavene til Disney, men det er likevel en del interessant å finne på utgivelsen. To utelatte musikalscener presenteres med fullverdig lydspor og med konseptskisser som akkompagnement. Den mest interessante av de to, *Dancing on a cloud*, viser en dansescene som Disney hadde forsøkt å få med i flere filmer, og som til sist ender opp i *Tornerose* (1959).

Det er under overskriften Backstage Disney at det beste materialet finnes. Her presenteres en rekke gode dokumentarer som gir en innsikt i produksjonen av filmen og i arbeidet med musikken. Det er intervjuer med flere av de «nine old men» som på denne tiden var den kreative ryggraden til Disney-konsernet, og som alle jobbet på *Askepott*. Vi får se flere interessante paralleller mellom *Askepott* og Walt Disneys eget liv, samt den omdiskuterte arbeidsmetoden ved å spille inn hele filmen i realfilm for så å la animatørene tegne over filmmaterialet.

Avslutningsvis blir det gitt et glimt av de ulike versjonene av *Askepott*-historien som Disney jobbet med helt fra 1922, og frem til filmen ble ferdigstilt i 1950. Her får vi innblikk i Disneys manusmøter, alternative karakterer og bihistorier som ikke er offentliggjort tidligere.

Utgivelsen inkluderer også et kapittel for barna med spill og aktiviteter, som inkluderer en DVD-ROM-del hvor man kan gjøre sin egen Askepott-inspirerte design.

Alt i alt en grei utgivelsen, men man har lært seg å forvente mer når Disney først relanserer en klassiker.

Askepott burde fått en dobbel DVD-utgivelse i Skandinavia på lik linje med USA - det er filmen verdig.

Anmeldt av Tom-Erik Lønnerød, 02.11.05

Takk til Buena Vista for anmeldereksemplar.

Ja

[Askepott cover;](#)